บทที่ 3
ระเบียบและวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีรายละเอียดในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การตรวจสอบคุณภาพ
5. วิธีดำเนินการวิจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณา (Descriptive Study) แบบตัดขวาง (Cross–sectional study) เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน

2. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ทั้งหมด 12 หมู่บ้าน มีจำนวนทั้งหมด 166 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร (อรุณ จิรวัฒน์กุล และคณะ, 2542)

สูตร $$N = \frac{NZ^2_{\alpha/2} P(1-P)}{e^2 (N-1) + Z^2_{\alpha/2} P(1-P)}$$

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด 166 คน

$Z^2_{\alpha/2}$ = ค่ามาตรฐานใต้โค้งปกติ โดยกำหนดช่วงเชื่อมั่นที่ 95 % มีค่าเท่ากับ 1.96

e = ค่าความแม่นยำในการประมาณค่า (กำหนดให้มีค่า = 0.05)

P = ค่าสัดส่วนในการประมาณค่า (จากการศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราของประชาชน (กลุ่มอายุ 20 ปี ขึ้นไป) สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2546 ได้ค่า P = 0.48)

แทนค่าในสูตร $$n = \frac{166\,(1.96)^2\,0.48(1-0.48)}{(0.05)^2(166-1) + (1.96)^2\,0.48(1-0.48)}$$

$$n = \frac{159.36}{1.37}$$

$$n = 116$$

ดังนั้น จำนวนตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ 116 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling มีขั้นตอนดังนี้

1. นำรายชื่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้งหมดมาทำฉลาก
2. ทำการสุ่มจับฉลากให้ได้จำนวนตัวอย่าง 116 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ตามกรอบแนวคิดและเนื้อหา แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ของครอบครัว ฐานะทางครอบครัว สถานภาพในชุมชน ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การมีโรคประจำตัว ลักษณะคำถามเป็นแบบใส่เครื่องหมายถูก (/) ลงในช่องว่าง การอ่านคะแนนไม่มีข้อถูกหรือข้อผิด และเติมตามความเป็นจริง มีจำนวน 22 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ลักษณะคำถามเป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สาเหตุ อาการของโรคพิษสุราเรื้อรัง อันตราย มีจำนวน 16 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบถูกหรือผิด ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน แล้วแบ่งระดับความรู้ตามเกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนเป็น 3 ระดับ (Bloom, 1975) ดังนี้

ระดับความรู้สูง หมายถึง ได้คะแนนมากกว่า ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป

ระดับความรู้ปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนระหว่าง ร้อยละ 60.00 – 79.99

ระดับความรู้ต่ำ หมายถึง ได้คะแนนน้อยกว่า ร้อยละ 60.00

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีจำนวน 20 ข้อ ตามแบบวัดทัศนคติของลิเคิร์ท (Likert's Scale)

การให้คะแนนความคิดเห็น มีทั้งข้อความที่เป็นไปในทางบวกและทางลบ ดังนั้น การให้คะแนนจะให้ตามความหมายของข้อความดังนี้

	ข้อความเชิงบวก	**ข้อความทางลบ**
	คะแนน	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

พิสัยของคะแนนทัศนคติ เป็นคะแนนรวม แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จะได้พิสัยของคะแนนที่แท้จริงอยู่ระหว่าง 1-5 คะแนน ได้คะแนนตามเกณฑ์แบ่งเป็น 3 ระดับ (Levin and Rubin, 1991)คือ

คะแนนระหว่าง 3.6 – 5.0 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติสูง

คะแนนระหว่าง 2.6 – 3.5 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง

คะแนนระหว่าง 1.0 – 2.5 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติต่ำ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติตนต่อการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 21 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง พฤติกรรมของท่านที่มีต่อข้อความนั้นเป็นจริงทุกครั้ง
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง พฤติกรรมของท่านที่มีต่อข้อความนั้นไม่เป็นจริงส่วนใหญ่
ไม่ปฏิบัติ หมายถึง พฤติกรรมของท่านที่มีต่อข้อความนั้นไม่เป็นจริงทุกครั้ง

ข้อความทางบวก

ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ให้	1	คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	ให้	0	คะแนน

ข้อความทางลบ

ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้	0	คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ให้	1	คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	ให้	2	คะแนน

ประเมินค่าเฉลี่ยโดยใช้แนวของ จิรวัน เทียนทองดี (2542 : 49) แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.34 –2.00 หมายถึง ระดับสูง
ค่าเฉลี่ย 0.67 – 1.33 หมายถึง ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.66 หมายถึง ระดับต่ำ

การคิดค่าตัดสินใจค่าคะแนนเฉลี่ย

$$\frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่มที่แบ่ง}}$$

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหามาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่จะวัด จำนวน 3 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบรายละเอียด และแก้ไขแบบสอบถามตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาศึกษาตรวจดูความถูกต้องก่อนนำไปใช้ทดลอง

4.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือนั้น โดยการนำแบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ไปทดลองใช้ (Try out) ในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ของตำบลนาฝาย จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีของ ครอนบาช (Cronbach) หาค่าสัมฤทธิ์แอลฟ่า (Coeffcien Alpha) (ล้วน สายยศ และคณะ, 2539) และได้กำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมากกว่า หรือเท่ากับ 0.75 จึงจะเป็นค่าที่ดีและเหมาะสม

5. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 เตรียมแบบสอบถามให้พร้อม และครบถ้วนตามจำนวน

5.2 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงสาธารณสุขอำเภอเมืองชัยภูมิ และหัวหน้าสถานีอนามัยตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

5.3 ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบเอง

5.4 ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจสอบแบบสอบถามของข้อมูลทุกฉบับให้มีความสมบูรณ์และถูกต้อง

5.5 แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงรหัส

5.6 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

5.7 สรุป และเขียนรายงานการศึกษา

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป STATA Version 7 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) อธิบายข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สถานภาพในชุมชน ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การมีโรคประจำตัว รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ฐานะทางครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว การมีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ วัฒนธรรมทางสังคม อิทธิพลจากสื่อโฆษณา อิทธิพลจากเพื่อน การหาซื้อได้ง่าย นโยบายของรัฐในการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ อายุเริ่มแรกของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ประเภทเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ปริมาณการดื่ม ความถี่การ

ดื่ม โอกาสการดื่ม ระยะเวลาการดื่ม สถานที่ดื่มและผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ช่วงเชื่อมั่น 95% และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

6.2 สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical Statistic) เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติไคสแคว์ (Chi-square) หาขนาดความสัมพันธ์โดยใช้ Odd Ratio คำนวณค่าช่วงเชื่อมั่น 95% และระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

แผนการดำเนินการ และระยะเวลา การศึกษาวิจัย

เรื่อง พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ตามลำดับ ดังนี้

	2549						2550					
กิจกรรม	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.
การทบทวนวรรณกรรม	←	—	—	→								
การเขียนโครงร่าง					↔							
การสอบโครงร่าง						↔						
การสร้างเครื่องมือ							↔					
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ							↔					
การเก็บรวบรวมข้อมูล								↔				
การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล								↔				
การวิเคราะห์ข้อมูล									↔			
การแปรผล									↔			
สอบวิทยานิพนธ์										↔		
การจัดทำรูปเล่ม										↔		
การเผยแพร่วารสาร											↔	

งบประมาณการวิจัย

งบดำเนินการ

- ค่าจัดทำแบบสอบถาม, วัสดุใช้สอย	=	2,500	บาท
- ค่าจัดอบรมอาสาสมัครสาธารณสุข	=	500	บาท
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงออกเก็บข้อมูล (4 วัน x 500 บาท)	=	2,000	บาท
- ค่าใช้สอยอื่น ๆ	=	1,000	บาท
เป็นเงิน	=	5,500	บาท

(ห้าพันห้าร้อยบาทถ้วน)